Karol Gustaw

Declaratio Sae Reg. Maiestatis Sveciae de propensione sua in pacis studia die XX Junii 1659 Chronoburgi edita.

Kart 7

DECLARATIO
Sac. Reg. Majeſtatis
SVECIÆ,

de propenſione ſua in
PACIS ſtudia:
die XX. Junii anno M DC LIX.
Chronoburgi edita.

PErvenerunt in manus Sac. Reg. Mtis. Sveciæ exemplaria duarum DECLARATIONUM per Ablegatum extraordinarium Serenisſimæ Reipubl. Angliæ, qvæ emanatæ perhibentur à parte Regis Daniæ, poſtqvam celſi & præpotentes D.D. Ordines Generales uniti Belgii, vigore cujusdam tractatus, Hagæ Comitis ad promovendam inter hæc Septentrionalia Regna ſecuram pacem initi, per ſuos Miniſtros de animorum reconciliatione & bello in his partibus ſopiendo, uti fertur, nonnulla propoſuisſent. Ex qvibus Declarationibus ſatis luculenter perſpicere licet, qvam invitis auribus animisq; PACIS voces à Danis acceptentur, dum, qvævis obtentui qværentes, aliena ab hoc bello Danico, adeoq; aliorum gentium controverſias, qvæ cum hoc Septentrionis negocio nihil commune habent, admiſcere conantur; interim, ne Pacis nomen plane horrere culpentur, pro conſilio reperiunt, rejicere TRACTATUM SPECIALEM, à dictis Belgicis Miniſtris propoſitum, tanqvam eum, per qvem Sac. Reg. Mti. Sveciæ injuſtas expoſcere conditiones liceret, ac UNIVERSALEM in ſpeciem ſubſtituere, utpote communi commerciorum & navigationis uſui libertatem & ſecuritatem majorem redditurum & conſervaturum. Qvanqvam nunc hisce latebris facile oſtendant Dani peritioribus,

 bus,

bus, & alieniorem eorum à pace animum, & se causis externis, ac ad se nihil pertinentibus, ita implicari velle, ut non suæ amplius potestatis esse se profiteantur; nedum, ut Pacis negocium pro voto accelerare valeant, atq; culpam in Sac. Reg. Mtem. obliqve derivare injuste tentent: tamen efficiendum putavit Sac. Reg. Mtas. Sveciæ, ut luculentius omnibus appareat, ne hac qvidem Danorum exceptione & declaratione à salutari Pacis proposito, qvod jam diu serio urgebat, se dimoveri posse. Etenim UNIVERSALIS TRACTATUS, qvem illi tantopere sectantur, ac procul à rationibus & mente Sac. Reg. Mtis. recedere forsan opinantur, non ita longe abit à sententia Sac. Reg. Mtis, ut eundem, si ex candido & sincero pectore proficisci intelligatur, ac media & modus exhiberi possunt, qvibus & mature incipiat, ac ad finem & executionem, sine plurium rerum partiumq; supplantatione, atqve vicinorum populorum incommodo, deduci probetur, plane damnet: qvin potius existimat Sac. Reg. Mtas. Sveciæ, sic Se comparasse jam diu in Pacis negocio, ut rerum non imperiti facile judicare possint de singulari Sac. Reg. Mtis. in eam propensione, utpote qvæ sollicite & omnibus modis pridem testatum reliqvit, nihil sibi esse vel prius vel antiqvius, qvam ut cum omnibus suis hostibus fidam amicitiam restaurare qveat. Et subest causa, cur per omnia eandem desideret & optet, insurgentibus adversus Eam tot simul hostibus, ut, nisi sub divino pugnaret favore, haut ulli verisimile videretur, Eam solam, tot ingruentibus viribus, tantoq; tempore, resistere potuisse. Igitur inter ea media, qvæ

usus

uſus & neceſſitas temporum reperire cogit, Sac. Reg. Mtas. Sveciæ ſemper collocavit æqvam transactionem, & ſinceram cum omnibus inimicis amicitiæ & bonæ rurſus correſpondentiæ revocationem, eoq́; conſilia direxit ſua, ut appareret, æqvos judices, & à partium ſtudiis alienos, nihil habituros eſſe, qvod in pacis ſtudio à parte Sac. Reg. Mtis. magnopere deſiderarent: id qvod conciſo adhuc ordine & ſtylo facile monſtrari poſſet. Etenim, qvantum ad Imperatorem Romanorum, non poteſt non conſtare univerſo Imperio Romano, adeoq; aliis rerum in Europa notitiam aliqvam habentibus, qvantas S. Reg. Mtas. impenſas, diligentiamq́; ſemper fecerit, ut Pax Oſnabruggis & Monaſterii concluſa ſarta, tecta & illibata conſervaretur. Pervidit eqvidem Sac. Reg. Mtas. qvæ patrare tentabat FERDINANDUS III. dum viveret, ſed connixit paulum. Eodem verò Imperatore ex mortalium cœtu emigrante, ac libertate Sac. Rom. Imperii Electoribus, Principibus & Statibus reſtituta, occaſionem rata eſt Sac. Reg. Mtas. omnium cooperatione qværendi, ut vulnus, qvod paulatim refricari cœpit, in tempore medicinæ adhiberetur. Itaq; mox per miſſum ad Eos Ablegatum declarari fecit, qvanto ſtudio teneretur reductæ non ita pridem ingentibus impenſis tranqvillitatis publicæ, monendo partim ea, qvæ ad rerum turbationem à defuncto Imperatore parari tunc certiſſime conſtabat; partim, qvæ apertis poſtea in Poloniam trajectis Regis Hungariæ armis manifeſto agebantur: ac adhortando, ut, dum per Imperii vacationem plene liceret, publicæ qvieti tempeſtive conſuleretur. Mereri ſecuritatem

Imperii Romani, ut, qvi fastigium ejus affectare vellet, Paci cum vicinis Regnis litaret: qvam ut monstraret Sac. Reg. Mtas. qvanti Ipsamet faceret, per iteratam Legationem, Francofurtum ad Mœnum missam, non obscure significavit, haud aliud se pro manifesta vi, & injuria, contra leges publicas illata, postulaturam, qvam simplicem reconciliationem, & securum eorum, qvæ beneficio INSTRUMENTI PACIS Ei debentur, usum; atq; ut Domus Austriaca, ab hostibus Sac. Reg. Mtis. separata, deinceps nihil contra dictam Westphalicam pacem in præjudicium Sac. Reg. Mtis. committeret. Has tam moderatas Sac. Reg. Mtis, etiam post adhibitam vim & læsa pacta, animi rationes, qvicunq; pacem amat, laudare utiq; tenetur, cùm, inducta oblivione injuriarum anteactarum, nulli nec occasioni nec tempori Eam defuisse videat, qvò aliqva honestæ pacis ansa præberetur. Qvod autem Domus Austriaca surdis adeo auribus conditionem oblatam spreverit, ita ut salutares Sac. Reg. Mtis. conatus proficere neqvicqvam potuerint, iis imputandum, qvorum hæc propria est culpa. Non tamen destitit Sac. Reg. Mtas. perseverare in bono proposito, qvamvis obnitentibus ejus adversariis. Cum enim Tractatus in Polonia ostentaretur, atq; Domus Austriaca pariter secum ibi tractandi copiam promitteret, nihil omnino distulit Sac. Reg. Mtas. qvod eo facere posset. SALVOS CONDUCTUS, & cætera conventuris necessaria instrumenta, sic parari curavit, ut non minus intelligeretur, pronam esse Sac. Reg. Mtem. cum ea Domo in ipsa Polonia tractandi, qvam ipsismet cum Polonis. Qvibus Sac. Reg. Mtas. jam perpetuo te-

nore

nore ab initio belli Polonici, & inde, qvamdiu Ipſa in Polonia verſaretur, & poſtea etiam, cum neceſſitas imponeretur è Pruſſia in Daniam migrandi, ſtudium & voluntatem ſuam conſpicuis ſatis argumentis approbavit, conſtitutis & relictis ſemper, qvi pacis reſtitutioni indefeſſe operantur. Factum tamen eſt hactenus, tam à parte Polonorum, qvam Auſtriacorum, ut propitiores non redderentur vices, qvam qvæ ab eludentibus fere expectari ſveverunt. Nec deſunt indicia hautqvaqvam obſcura, qvæ arguant, non ipſos modo Auſtriacos eſſe à pace alienos, utpote qvi in turbidis piſcari & lucrari jam diu didicerunt; ſed etiam, qvæ probent, eosdem gentem Polonam ad ſupinam obſtinationem, & qvamvis remoram injiciendam, hortatos eſſe, idq; non alio certe fine, qvam ut Poloni domi diverſis ſtudiis committantur, & ſic certatim atterantur magis, paciſq; interea beneficio priventur, & retibus inſimul Auſtriacis ita implicentur, ut inde ſeſe extricare, cum maxime velint, illis haut integrum ſit. Igitur hucusq; evenit, ut, qvamvis ſaniores eorum & liberari à compedibus Auſtriacis, & ſopiri cum Regno Sveciæ bellum cupiant, nihilo tamen magis proficiant, qvin pleriqve, deterioribus ſubordinati conſiliis, non unum in SALVIS CONDUCTIBUS & præviis Tractatui inſtrumentis committant errorem. Modo enim juſtam & uſitatam ſæpius titulaturam negant: modo ſigillum Regni ita deformant, non tantum, ut vix deprehendas nomen ipſius Regis; ſed etiam qvædam adeo delentur, qvædam corrumpuntur, qvædam etiam nova, nec hactenus in SIGILLO POLONICO viſa, adcruſtantur, ut, cujus fuerit Sigillum aut inſcriptio,

haut

haut tam in facili ſit dignoſcere. Et cum de emendatione à parte Sac. Reg. Mtis. Veciæ inſtanter monitum ſit, tum verò omnia in pejus mutabantur, ut deprehenſum ſit, nunc Legatos qvosdam esſe excluſos, nunc integros paragraphos eliſos, nec curæ habitum, ut dies, qvo ſcripti ſunt, pro ſolito exprimeretur; id qvantum interſit, ut Comitiorum tempore fiat, judicare poteſt, qvicunqve Rempublicam Polonam non ignorat: adeoqve aliæ maculæ poſt alias ſubinde irrepſerunt, ut facile animadvertas, Polonos ſive aliorum conſiliis ſeductos, ſive de induſtria propria peccare, nec rem ſerio agi; reperiri verò circa qvamvis promisſam emendationem novum defectum, qvi paci publicæ aut in præſens ſit impedimento, aut in futurum fraudi. Econtra Sac. Reg. Mtas. Sveciæ, qvæ eodem conſtantiæ tenore paci revocandæ incumbit, jam diu, nec absq; magnis ſumtibus, cum Legatis ſuis, inſtrumenta Tractatui necesſaria ſecum habentibus, non modo pro Polonis, ſed etiam pro eorum fœderatis, præſtolatur; adeoq; pro Electore Brandenburgico, qvi, poſt ſacram pactorum religionem irreverenter habitam, & deniq; fide mala ſervatam, tantum abeſt, ut bonam intentionem Sac. Reg. Mtis. agnoſcat & amplectatur, ac Pacis nomen in animum admittat, ut ſuper arma, qvæ in Sac. Reg. Mtem. vehementer ſtringit, futilibus inſuper & impudentibus ſuorum miniſtrorum ſcriptis & vociferationibus animi ſui iram acuat & exſerat. Ex qvibus omnibus, qvi remotum à ſtudiis partium geſtant animum, ſatis cognoſcere posſunt, non per Sac. Reg. Mtem. ſtetisſe hactenus, tam evidentibus documentis ad omnes reconciliationis

nis vias promptam, qvo minus Tractatus Pacis convenientibus in locis & per omnia inſtituatur; ſed per eos obſtacula injici, qvorum animi revocandæ qvietis media horrent aut aſpernantur, vel etiam illuſionibus obluctantur.

Cæterum, ut ad Daniam revertamur, atq; eidem eandem Pacis viam fuiſſe apertam monſtremus, prolixum foret deducere, qvam Sac. Reg. Mtas. ex animo deſiderarit, aut nunqvam fuiſſe ad manus perventum, aut Pacem Roskildenſem ut pronis ulnis à Danis acceptatam, ita bona fide obſervatam fuiſſe. Supervacaneum etiam esſet agere, qvod alibi ſuo loco expoſitum eſt. Illud tamen ſciendum, Sac. Reg. Mtem. Sveciæ, qvamvis in Daniam cum armis reverti coactam, nunqvam tamen detrectasſe honeſtas & tutas compoſitionis vias. Et qvanqvam cunctatione ſua & negatione executionis Sacr. Reg. Mtem. adeo irritaverint Dani, ut de vindicta in crimina eorum unice cogitare Sac. Reg. Mtas. non immerito ſtatueret, fecit tamen ſingularis Ejus humanitas & moderatio, ut circa ſuum reditum in Selandiam Danicis Legatis Ringſtadii & Ipſa & per ſuos ibi Miniſtros ſignificari curaverit, ut, ſi de ſe Dani ſolliciti esſent, Svecico Legato Hafniæ ſubſiſtenti aliqvid medicinæ, ad præſens tempus adaptandæ, proponerent, ſuper qvo, qvemadmodum res deinceps ſanari posſet, conſilium amplius caperetur. Eorum enim interfuit, per hujusmodi merita in tali ſtatu conſtitutorum, aliqvid proferre, qvod ſecuriorem, qvam Sac. Reg. Mtas. experta eſt, pacem polliceretur. Sed ſicuti pectoribus eorum jam diu fixum fuit, Pacem Roskildenſem enervare, nec ullam cum

Svecia arctiorem, aut ſaltem fidam amicitiam colere, præſertim ex qvo per æſtatis beneficium aliunde promisſis & ſpe onerarentur; ita huic occaſioni imminere æqvo animo haut ſuſtinuerunt, qvin ambo Legati, Hafniam reverſi, Legatum Svecicum qvidem inviſere, non tamen ullam pacis mentionem fecerunt, ſed invertendo ordinem apud eum explorarunt, an qvidpiam à Sac. Reg. Mte. in mandatis haberet, qvod proponeret. Cum vero in rem præſentem illi nihil commisſum esſet, niſi ut cauſam regresſus in Selandiam exponeret, Eosq; audiret, & Sac. Reg. Mti. audita referret, ab omni ſtudio compoſitionis Legati Danici qvoq; deſtiterunt, ſcribens alter eorum ad Legatum Gallicum, Eqvitem de Terlon, qvod nihil à Legato Svecico potuerint expiſcari; cæterum cauſam totã Deo esſe committendam: ut facile hinc animadvertas, de Pacis cura Eos parum fuisſe ſollicitos, imo, ut fraudem obſerves, hic alter Legatorum ad qvendam ſuæ nationis virum literas dedit, qvibus rogat, ut operam det, ne ad Gallicum Legatum profectæ literæ in manus Svecorum perveniant, non certe aliam ob cauſam, qvam ne Svecis documentum exiſteret, qvò Danicum dolum in Pacis cura mundo vulgarent. Sac. vero Reg. Majeſtas, cui perpetuum eſt ſub ipſis belli fervoribus pacem ſectari, etſi Ei res non inſeliciter cedunt, non ita multo poſt etiam per Gallicum Legatum occaſionem fecit Tractatui & compoſitioni; ſed non benignius audita Ejus propoſitio, qvam ſuperior conditio acceptata: imo ſat ſuperbe ſuper ea re & inſulſe à Regni Daniæ Magiſtro reſponſum eſt, ita ut omnis ſpes inducendi hac via Tractatum Sac.

Reg.

Reg. Mti. decollata videretur. Potuisſet Sac. Reg. Mtas. juſta qvoq; commoveri indignatione, atq; pacis benignitatem tantiſper pigre & invite eam audientibus recondere, præſertim cum res eo loco non esſet, ut Svecos magis, qvam Danos, premeret; ſed non ignara, bella in eum maxime finem geri debere, ut honeſta & tuta Pax, qvæ unicus Sac. Reg. Mti. ſcopus perpetuo fuit, reſultet, tergiverſationi importunæ qvorundam nonnihil condonandum esſe cenſuit, ac Commisſariis ſuis, ad Polonicum Tractatum deſtinatis, in commisſis dedit, ut, ſi ab ea parte Dani ſui copiam facerent, pariter nomine Sac. Reg. Mtis. Sveciæ juſtis procuratoriis communiti adesſent, qvi cum iis de compoſitione congrederentur. Præterea etiam non obſcurum eſt, qvoties ore ſcripto propenſionem ſuam Ablegato Extraordinario Reipubl. Angliæ Sac. Reg. Mtas. Sveciæ diverſis temporibus aperuit, qvi etiam nulli pepercit operæ, labori, literis, aliqvam Haffniâ Pacis curam eliceret: hactenus tamen ne qvicqvam egit, ut facile intelligatur, ſupervacuam fuisſe omnem ejus diligentiam & induſtriam, apud gentem pacis odio & duritie ſupinam. Deſinant ergo culpæ notam in Sac. Reg. Mtem. derivare, qvi ipſi in cauſa ſunt, qvod cruento tamdiu bello invicem committamur, qvod pacis cura tam langvide proficiat, ac commercia interim patiantur. Nam qvod Rex Daniæ excipiat, ſe non posſe pacem amplecti cum Svecia, niſi pariter in Borusſia flammæ ſopiantur, rationemq; addat, qvod cum Septentrionalium Regnorum Pace liber commerciorum curſus alias non redintegretur, id qvæſitum eſt effugium, ne

 pacis

Pacis nomen invalescat, atq; tale, qvod Daniam inter omnes circumjacentes populos qvam minimum afficiat. Qvid enim ante hos qvatuor annos, cum bellum in Polonia & Borussia inflammaretur, nihilo plus qvestus est Rex Daniæ, qvam olim ipsius Parens, cum bellum iisdem in locis à Svecis gereretur, qvorum alter singularibus documentis causam Svecicam asseruit, hic vero cum voto boni successus postea institutum Sac. Reg. Mtis. Sveciæ approbavit, neuter vero de iniqvitate in commercia vocem edidit. Et sane, si qvæpiam existit ditio, qvæ hodie sensum aliqvem turbatorum commerciorum intimius deprehendit, apud eam Regnum Sveciæ suum profiteri nomen opus habet, utpote qvod plerosq; maris Balthici portus possidens, eorumq; magnam sibi partem bello obnoxiam habens, qvorum in manu & opera præcipua commerciorum cura sita esse solet, qvam maxime affligi necesse est. Sub prætextu ergo & vana specie liberi commerciorum usus, sicuti Dani, cum iis volupe sic esset, terras & ditiones Svecicas antehac injuste invaserant, atq; sic belli flammas in Septentrione suscitaverant, ita nunc moras nectere & belli necessitates in longum trahere instituunt, id qvod ante Roskildensem Pacem qvoq; facere conati sunt, donec jugulo eorum Deus ensem admovens, meliorem genti inderet mentem. Et qvanqvam super cæteras contestationes non ita pridem Sac. Reg. Mtas. Sveciæ prolixe declaraverit, qvanta propensione in studia pacis feratur, cum eadem urgerent Serenisf. Reipubl. Angliæ Ministri, ita ut exinde atq; ex superioribus satis liqveat Ejusdem voluntas redeundi

undi in amicitiam non modo cum Dania, ſed etiam cum omnibus ſuis hoſtibus, atq; bonam cum iisdem correſpondentiam reſtituendi; nihilominus (ut neminem fugiat, Sereniſſ. Regem Daniæ fruſtra ſe ſubducere, & inanes ſibi figurare ſpecies, nullamq; omnino per Sac. Reg. Mtem. Sveciæ fieri moram, qvin Pacis ſtudium ê veſtigio & qvovis modo refloreſcat,) hocce Sac. Reg. Mtas. Sveciæ in animum induxit univerſo mundo declarare, iis vero inprimis, qvi univerſali Tractatui operam dare præ ſe ferunt, qvod Sac. Reg. Mtas. eundem qvoq; approbare & acceptare firmiter decreverit, modo illi, qvi talem Tractatum ſive commentantur, ſive ex vero proponunt, aliqvas exhibeant rationes, qvibus negocium non implicari magis, ſed ad proſperum finem commode deduci poſſe probaverint. Sic enim procedendum eſt, ut, ſive in uno ſive pluribus locis Tractatus fuerit inſtitutus, aliena & heterogenea non miſceantur & confundantur, ſed pro more, alibi ſervato, partes inter ſe qvidem agant & tractent, verùm pro habitu, conditione & natura rei, atq; controverſiarum conſtitutione & diverſitate, diverſimode. Si hac methodo & ratione felicius profici poſſe, fidis rationibus oſtenſum fuerit, promittit Sac. Reg. Majeſtas, non alienam Se fore ab ea ſententia, qvin, ut cum omnibus reconciliationem inſtitui ardenter cupit, ita à Se facile impetrare poſſit, ut profiteatur, univerſalem Tractatum non invitam Se amplecti velle. Cæterum, ſi non ſerio, ſed ſub obtentu res agitur, atq; negocia Pacis majoribus forſan hoc ipſo implicita fuerint difficultatibus, proteſtatur Sac. Reg. Mtas. coram toto orbe,

Se

Se non modo culpa improſperi eventus vacare velle, ſed etiam teneri de jure eum debere ad commerciorum turbatorum indemnitatem præſtandam, qvi ſub prætextu ſpecioſo & conſiliis ſubdolis commercia impediri & morari inſtiterit, honeſtæq; Pacis occaſiones & vias, reperta qvavis exceptione & declinatione, occluſerit, adeoq; ad trahendum bellum cum hoſtibus Sac. Reg. Mtis. ſtrictiora fœdera, belliq; ſocietates iniverit, qvibus bonæ pacis & commerciorum rationes non posſunt non obteri & conculcari. Actum Chroneburgi, ut ſupra, in fidem majorem ſub ſigillo Regio & ſubſcriptione Cancellariæ.

Ex mandato Sac. Reg. Mtis.

Edvard Ehrenſteen.

